EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.9.2014
COM(2014) 562 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o provádění, výsledcích a celkovém hodnocení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o provádění, výsledcích a celkovém hodnocení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012

1. ÚVOD

Delší střední délka života společně s nízkou porodností bude mít za následek značné stárnutí obyvatelstva v Evropě. Často se přehlíží skutečnost, že stárnutí je především významným úspěchem, jelikož svědčí především o úspěšném snižování úmrtnosti, a také potenciální přínosy rostoucího počtu fyzicky zdatných a zdravých starších osob. Místo toho je často vnímáno jako hrozba pro dynamiku hospodářství a udržitelnost vyspělých evropských systémů sociálního zabezpečení.

V této souvislosti Komise v září 2010[1] navrhla, aby byl rok 2012 vyhlášen Evropským rokem aktivního stárnutí. Komise zdůraznila, že zachování mezigenerační solidarity bude záviset zejména na zajištění toho, aby silné populační ročníky zůstávaly déle na trhu práce a byly co možná nejdéle zdravé, aktivní a samostatné. Rada a Evropský parlament přijaly rozhodnutí o tomto evropském roce v září 2011[2], přičemž jeho název byl doplněn o „mezigenerační solidaritu".

V souladu s rozhodnutím o vyhlášení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (dále jen „evropský rok 2012" nebo „evropský rok") tato zpráva analyzuje provádění, výsledky a celkové úspěchy evropského roku v návaznosti na závěry externího hodnocení[3].

2. SOUVISLOSTI

2.1. Příprava evropského roku

První výzvy k vyhlášení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity zazněly během slovinského předsednictví v prvním pololetí roku 2008. V červnu 2009 zahájila Komise veřejné konzultace s cílem vyžádat si od hlavních zúčastněných subjektů a odborníků nápady a návrhy, jak dosáhnout pokud možno co nejvyšších dopadů Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

Rada o tuto iniciativu projevila zájem v listopadu 2009, kdy Komisi vyzvala, aby připravila informační akce na podporu aktivního stárnutí, mimo jiné prostřednictvím evropského roku[4].

Při výběru témat se uplatnil komplexní přístup (zaměstnanost, zdraví a samostatné bydlení, zapojení, mezigenerační solidarita), což bylo v souladu s předchozími analýzami a politickými iniciativami, které se v oblasti aktivního stárnutí uskutečnily na úrovni EU i na mezinárodní úrovni, avšak rovněž se záležitostmi vyžadujícími okamžité řešení, zejména

[1] KOM(2010) 462 v konečném znění ze dne 6. září 2010.

[2] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 940/2011/EU ze dne 14. září 2011 o Evropském roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (2012), Úř. věst. L 246, 23.9.2011, s. 5–10.

[3] Hodnocení Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 provedené společností Ecorys v prosinci 2012, které je založeno na analýze údajů z průzkumů u vnitrostátních koordinátorů a zúčastněných subjektů, pohovorech, sekundárním výzkumu, analýze sociálních médií a případových studiích.

[4] Závěry Rady ze dne 20. listopadu 2009 o zdravém a důstojném stárnutí.

v souvislosti se strategií Evropa 2020. Začlenění mezigenerační solidarity podpořil Evropský parlament5.

Evropský rok se časově shodoval s desátým výročím Madridského mezinárodního akčního plánu pro problematiku stárnutí[6], který jako hlavní rozvojový cíl vyzdvihl potřebu, aby stárnoucí osoby měly zajištěn rovný přístup k aktivnímu zapojení do hospodářského, společenského, kulturního a politického života společnosti.

2.2. Evropský rok 2012 a jeho cíle

Cílem evropského roku 2012 bylo zabývat se problémy stárnoucí Evropy prostřednictvím aktivního stárnutí v oblasti zaměstnanosti, zapojení a samostatného bydlení a posoudit jak potřeby, tak i práva starších osob a rovněž jejich potenciál a přínos pro hospodářství a společnost.

Obecným cílem evropského roku bylo mobilizovat na podporu aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity příslušné aktéry. K těmto aktérům patří členské státy, jejich regionální a místní orgány, sociální partneři, občanská společnost a podnikatelský sektor, včetně malých a středních podniků.

Konkrétní cíle jsou stanoveny v článku 2 rozhodnutí a lze je shrnout takto:

- zvýšit obecné povědomí o významu aktivního stárnutí a zajistit, aby mu bylo přiznáno významné postavení v politické agendě,
- podněcovat diskuzi, vyměňovat si informace a rozvíjet vzájemnou výměnu zkušeností s cílem podporovat politiku aktivního stárnutí,
- vytvořit rámec pro závazky a konkrétní opatření Unie a členských států se zapojením zúčastněných subjektů,
- podporovat činnosti, které pomohou bojovat proti diskriminaci[7], překonávat stereotypy související s věkem a odstranit bariéry.

2.3. Zdroje

V rozhodnutí o evropském roce 2012 byly na období od ledna 2011 do prosince 2012 stanoveny rozpočtové prostředky ve výši pěti milionů EUR. Na evropský rok nebyly přiděleny žádné nové úvěry a peněžní prostředky byly převedeny ze stávajícího finančního krytí. Rozpočet na evropský rok byl využit především k financování komunikačních činností v rámci evropského roku (internetové stránky EU, komunikační podpora členských států, publikace, videa, tisková činnost atd.), přičemž menší částky byly vyčleněny na zahajovací

[5] Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2010 o demografické výzvě a mezigenerační solidaritě (2010/2027(INI)).

[6] Zpráva OSN z 2. světového shromáždění o stárnutí, Madrid, 8. až 12. dubna 2002. A/CONF.179/9

[7] Viz směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

konferenci v Dánsku a závěrečnou konferenci na Kypru a rovněž na externí hodnocení evropského roku.

Evropský rok 2012 měl mnohem nižší rozpočet než ostatní nedávné evropské roky. V důsledku toho nebylo k dispozici přímé financování pro členské státy. To však nijak nezmenšilo jejich závazky související s evropským rokem 2012. Dostupné peněžní prostředky přidělené na komunikační činnosti byly využity na podporu řady činností na vnitrostátní úrovni.

Externí hodnotitelé zjistili, že řídicí struktury a nástroje použité na úrovni EU byly vhodné a fungovaly řádně.

3. PROVÁDĚNÍ EVROPSKÉHO ROKU 2012 A HLAVNÍ ČINNOSTI

3.1. Činnosti na úrovni EU

Většina činností na úrovni EU měla podpořit zúčastněné subjekty v členských státech a usnadnit jejich účast na evropském roce. Program EU byl tudíž prováděn v úzké spolupráci s vnitrostátními koordinátory evropského roku a s koalicí zúčastněných subjektů. Nejdůležitější činností na evropské úrovni byla komunikační a propagační kampaň, kterou provedl smluvní dodavatel.

Hlavním centrem této kampaně byly internetové stránky[8] věnované evropskému roku, které poskytovaly informace ve 23 jazycích, ačkoli značná část obsahu týkajícího se konkrétních iniciativ byla k dispozici pouze v národním jazyce dotyčné země a v angličtině. Internetové stránky nabízely rovněž propagační materiály, které mohly zúčastněné subjekty použít při svých vlastních akcích.

Smluvní dodavatel v oblasti komunikace udržoval síť pro mediální vztahy s cílem zajistit co největší informování médií (tištěných/internetových/audiovizuálních) o hlavních událostech, které byly představeny rovněž v měsíčním informačním zpravodaji.

Na podporu zúčastněných subjektů bylo vydáno pět publikací. Dvě z nich byly vyhotoveny před zahájením evropského roku a obsahovaly fakta a číselné údaje: Eurobarometr provedl „zvláštní průzkum o aktivním stárnutí“ (zahrnoval 27 členských států a pět zemí mimo EU se zvláštními informačními listy pro každou zemi EU)[9] a Eurostat vydal statistický portrét o aktivním stárnutí a mezigenerační solidaritě[10].

Těsně před zahájením evropského roku byla vydána rovněž brožura „How to promote active ageing in Europe“ (Jak v Evropě podporovat aktivní stárnutí), která byla vyhotovena ve spolupráci s Výborem regionů a Age Platform Europe s cílem nasměrovat zúčastněné subjekty na režimy financování EU, jež by mohly být důležité pro aktivní stárnutí, a vyzvat zejména regionální a místní zúčastněné subjekty, aby tyto režimy využívaly co nejvíce.

[8] http://europa.eu/ey2012

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001

Jedním z důvodů, proč neměl evropský rok 2012 vyšší rozpočet, byla skutečnost, že mnoho činností bylo možno financovat ze stávajících programů.

Průvodce sociální Evropou „Demography, active ageing and pensions“ (Demografie, aktivní stárnutí a důchody)[11] podával přehled o hlavních demografických trendech, jímž Evropa čelí, a o politických reakcích, které jsou nezbytné k řešení problémů vyplývajících z těchto trendů. Brožura „Příspěvek EU k aktivnímu stárnutí a mezigenerační solidaritě“[12] představila podrobněji četné iniciativy EU, které mohou tvůrce politik a zúčastněné subjekty v členských státech podpořit při provádění programu v oblasti aktivního stárnutí. Zdůraznila, že aktivní stárnutí vyžaduje politická opatření v mnoha různých oblastech, jako je zaměstnanost, důchody, vzdělávání, zdravotnictví, inovace, výzkum, doprava, IKT a bydlení.

Evropská komise uspořádala v průběhu roku řadu akcí a konferencí. Externí hodnocení potvrdilo, že významně přispěly k dosažení cílů evropského roku 2012.

Ve dnech 18. a 19. ledna 2012 se v Kodani konala zahajovací konference s názvem „Stay Active – what does it take“ (Zůstat aktivní – co to vyžaduje), kterou uspořádalo dánské předsednictví EU. Dvoudenní program zahrnoval projevy dvou ministrů dánské vlády a dvou komisařů EU. Jednotlivá zasedání se zabývala celou řadou témat, včetně otázek týkajících se trhu práce, možností, jak zůstat aktivní a zdravý, začlenění a posílení postavení, inovací a dobrovolnictví.

Ve dnech 19. a 20. března se v Bruselu konala konference nazvaná „Reporting on ageing and solidarity between generations“ (Zpravodajství o problematice stárnutí a mezigenerační solidarity), jejímž cílem bylo poskytnout novinářům příležitost k výměně názorů na způsob, jakým sdělovací prostředky informují o záležitostech souvisejících s aktivním stárnutím a mezigenerační solidaritou.

Dne 3. dubna 2012 se konala konference na téma „European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing: From plan to action“ (Evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí: od plánu k akci), jejímž cílem bylo získat připomínky zúčastněných stran ohledně provádění akcí v rámci partnerství. Komisař László Andor ve svém zahajovacím projevu zdůraznil součinnost mezi evropským rokem 2012 a partnerstvím.

Konference na téma „Good governance for active and healthy ageing“ (Řádná správa příznivá pro aktivní a zdravé stárnutí – 4. června 2012 v Bruselu) ukázala, že podpora aktivního stárnutí vyžaduje integrovanou tvorbu politik zahrnující různé úrovně správy a různé oblasti politiky.

Konferenci na téma „Active ageing – the potential for society“ (Aktivní stárnutí – potenciál pro společnost), která se konala ve dnech 9.–11. července 2012 v Dublinu, zahájila evropská komisařka pro výzkum a inovace Máire Geoghegan Quinnová. Tato konference se zaměřila na lidské a sociální aspekty a důsledky aktivního stárnutí, jakož i na vztah mezi stárnutím, hospodářstvím a inovacemi. Na akci se také diskutovalo o dalších potřebách v oblasti výzkumu a následně byla vydána publikace „Population ageing in Europe: facts, implications

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=cs&pubId=6805

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

and policies“ (Stárnutí populace v Evropě: fakta, důsledky a politiky), která přináší výsledky demografického výzkumu financovaného z prostředků EU.

Konference na téma „One Step Up in later life: learning for active ageing and intergenerational solidarity“ (O krok dále v pozdějším životě: vzdělávání pro aktivní stárnutí a mezigenerační solidarita, Brusel 19.–21. listopadu 2012) se zúčastnili početní zástupci státních orgánů včetně národních koordinátorů pro provádění evropské agendy pro vzdělávání dospělých, zástupci zúčastněných stran na mezinárodní, evropské a vnitrostátní úrovni, zástupci vysokoškolského vzdělávání a výzkumu, zástupci sociálních partnerů, podniků a projektů financovaných z programu celoživotního učení Grundtvig. Konference vydala usnesení a řadu podkladů pro vzdělávání v oblasti aktivního a zdravého stárnutí, zaměstnanosti a mezigeneračního učení.

Dne 13. listopadu 2012 se v Bruselu uskutečnilo slavnostní předávání cen v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Při této příležitosti byli vyzdviženi inspirativní lidé a iniciativy, které významně přispěly k aktivnímu stárnutí a mezigenerační solidaritě. Vítěze v sedmi kategoriích vyhlásil evropský komisař pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování László Andor.

Výroční cena EU pro bezbariérová města (EU Access City Award), kterou předala místopředsedkyně Komise Viviane Redingová dne 3. prosince 2012, obzvláště přihlížela k potřebám přístupnosti pro starší osoby. V porotě EU byli zahrnuti i zástupci organizací starších osob. Závěrečná akce evropského roku 2012 nazvaná „From visions to actions“ (Od vize k akci) se konala v Nikósii dne 10. prosince 2012. Zahájil ji prezident Kyperské republiky svým prohlášením, po němž následoval projev komisaře László Andora. Program se zabýval celou řadou záležitostí, včetně stávající situace v oblasti stárnutí v Evropě a dosud nevyužitého potenciálu starších osob.

Kromě činností, jež iniciovala Evropská komise a jednotlivá předsednictví, byly v průběhu evropského roku aktivní i některé jiné orgány, které úzce spolupracovaly s koalicí zúčastněných subjektů a s občanskou společností.

Během evropského roku byl obzvláště aktivní Evropský hospodářský a sociální výbor. Výbor zřídil skupinu za účelem koordinace činností souvisejících s evropským rokem. Tato skupina uspořádala pět veřejných akcí na různá témata a závěrečnou konferenci k evropskému roku[13].

K evropskému roku významně přispěl i Výbor regionů, který dne 14. února 2014[14] uspořádal fórum, jehož cílem bylo podpořit nové iniciativy na místní a regionální úrovni a navázat nová partnerství k propagaci aktivního stárnutí a posílení mezigenerační solidarity.

Evropský rok 2012 těžil rovněž ze silné podpory ze strany široké koalice organizací občanské společnosti pod vedením sítě Age Platform Europe, která se rozrostla na více než 60 členů. Členové koalice se během evropského roku podíleli na řadě iniciativ a vypracovali plán, jenž byl představen na zahajovací konferenci k evropskému roku, která se uskutečnila dne 18. ledna 2012 v Kodani.

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012

[14] www.cor.europa.eu/EY2012

V externím hodnocení v kapitole 3.6 byla vyzdvižena silná doplňkovost mezi evropským rokem 2012 a jinými probíhajícími politickými činnostmi, jako je bílá kniha o důchodech, demografické fórum, druhý program v oblasti zdraví, akt o přístupnosti a především evropské partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí.

3.2. Provádění v zúčastněných zemích

Všechny zúčastněné země (27 členských států EU, Island, Lichtenštejnsko a Norsko) jmenovaly vnitrostátního koordinátora.

Práce koordinátorů začala s dostatečným předstihem před zahájením evropského roku a první schůzka se uskutečnila dne 30. listopadu 2010. Vnitrostátní koordinátoři připravili činnosti na celostátní úrovni, podporovali místní a regionální činnosti a snažili se zapojit do evropského roku všechny příslušné zúčastněné subjekty. Koordinátoři předložili Evropské komisi vnitrostátní pracovní programy, v nichž byly nastíněny činnosti na celostátní úrovni, které byly naplánovány na rok 2012[15].

Vnitrostátní pracovní programy odrážely různou politickou situaci, zejména pokud jde o potřeby v oblasti aktivního stárnutí, politické priority a rozdělení pravomocí a dostupnost zdrojů. Komise však navrhla některé společné akce a činnosti a podpořila zejména uspořádání zahajovacích a závěrečných akcí na vnitrostátní úrovni a rovněž kampaně „generations@school“ a „Seniorforce Day“ a evropský program udělování cen. Externí hodnocení potvrzuje význam jednotlivých druhů provedených činností.

Do zahajovacích akcí se zapojilo celkem 4 500 účastníků a dostalo se jim vysoké úrovně politické podpory projevené zejména účastí vysoce postavených politiků.

Patnáct zemí jmenovalo 115 vnitrostátních ambasadorů evropského roku 2012 s cílem oslovit širší veřejnost. Tito ambasadoři pocházeli z různého prostředí: jednalo se o akademické pracovníky, zástupce nevládních organizací, novináře, herce, podnikatele. Počet jmenovaných ambasadorů se pohyboval od jednoho (v Estonsku, Maďarsku a Polsku) do 38 (v Rakousku).

Iniciativa „generations@school“ byla navržena k oslavě Evropského dne solidarity mezi generacemi (29. duben). Myšlenkou bylo přivést starší osoby do škol a zapojit žáky a starší lidi do mezigeneračního dialogu. Jednalo se o účinný způsob, jak oslovit školy v celé Evropě a podpořit účast na evropském roku na místní úrovni. Tato iniciativa pomohla rovněž přilákat pozornost sdělovacích prostředků, zejména místních. Komise tuto iniciativu podpořila prostřednictvím svého smluvního dodavatele v oblasti komunikace, který zajistil zvláštní internetové stránky, pokyny, zdroje a praktickou podporu pro některé místní iniciativy.

Evropská iniciativa „Seniorforce Day“ připomenula Mezinárodní den seniorů (1. říjen) a snažila se zapojit starší osoby jako dobrovolníky. Iniciativa „Seniorforce Day“ získala širokou podporu v celé Evropě, přičemž stěžejních akcí se zúčastnili vysoce postavení politici, úředníci a zástupci nevládních organizací a osobnosti vystupující jako ambasadoři evropského roku 2012. Evropská komise podpořila 25 těchto akcí. Externí hodnocení však ukázalo, že využití této iniciativy nebylo tak široké jako v případě iniciativy generations@school, patrně kvůli jejímu pozdnímu vyhlášení a méně přesné podobě (viz str. 52 a 79 externího hodnocení).

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en

Evropský rok 2012 vedl v členských státech ke vzniku vysokého počtu iniciativ na podporu aktivního stárnutí. V průběhu roku se uskutečnilo celkem 748 vnitrostátních a nadnárodních iniciativ, přičemž započítány byly pouze iniciativy, které byly uvedeny na internetových stránkách EU. Organizace občanské společnosti uspořádaly 291 těchto iniciativ. K zemím s nejvíce iniciativami na internetových stránkách EU patřilo Německo, Španělsko a Itálie, za nimiž následovala Francie, Rakousko a Polsko. Tyto iniciativy se zaměřovaly především na výměnu poznatků a zkušeností a na zvyšování povědomí.

Podle průzkumů, které provedl hodnotitel (viz kapitola 3.2 externího hodnocení), byla nejsledovanějším tématem účast ve společnosti a dále mezigenerační solidarita. Pozitivně byla přijata skutečnost, že téma tohoto evropského roku bylo dostatečně široké, aby bylo možno zahrnout řadu rozmanitých témat, takže si zúčastněné subjekty mohly vybrat to, co bylo z jejich hlediska nejdůležitější. Důkazy vyplývající z výsledků internetového průzkumu vnitrostátních koordinátorů ukazují, že druhy prováděných činností odpovídaly potřebám členských států a občanů EU. Vnitrostátní koordinátoři a zúčastněné subjekty uvedli, že si mohli iniciativy zvolit a přizpůsobit je podle své situace a priorit, často s podporou ze strany smluvního dodavatele Komise v oblasti komunikace.

3.3. Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a prosazování sociálního začleňování

Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů bylo zvažováno již od přípravné fáze evropského roku 2012 a bylo náležitě zohledněno i v rámci koalice zúčastněných subjektů a v pracovních programech řady členských států, přičemž se zvláštní pozornost soustředila na situaci starších žen, zatímco zkušenostem starších mužů byla věnována jen malá pozornost. Ženy byly náležitě zastoupeny mezi vnitrostátními koordinátory a mezi řečníky a účastníky akcí, které se konaly v průběhu evropského roku (viz kapitola 5 externího hodnocení).

Evropský rok 2012 se zabýval rovněž širokou škálou záležitostí souvisejících se zdravotním postižením, zejména zdravím a samostatným bydlením starších osob. Na úrovni EU a na úrovni jednotlivých členských států se iniciativy zabývaly zdravotním postižením přímo i nepřímo. Činnosti v rámci evropského roku 2012 celkově zajistily dostupnost akcí a byly zohledněny různé aspekty, jako je znaková řeč a doprava při různých příležitostech. Internetové stránky EU obsahovaly možnost výběru většího písma, externí hodnocení však poukázalo na skutečnost, že internetové stránky mohly být navrženy tak, aby byly ještě dostupnější pro širší okruh osob se zdravotním postižením, jako jsou nevidomí a slabozrací, neslyšící a nedoslýchaví.

4. ČEHO EVROPSKÝ ROK 2012 DOSÁHL?

4.1. Dosáhl evropský rok 2012 svých cílů?

Podle externího hodnocení měl evropský rok pozitivní dopad na podmínky pro aktivní stárnutí, a to jak na evropské, tak i na vnitrostátní úrovni. Cíle a činnosti evropského roku byly relevantní a použitý přístup byl úspěšný při plnění cílů (zvyšování povědomí, podněcování diskuze a vzájemné výměny zkušeností, vytvoření rámce pro závazky a konkrétní opatření, boj proti diskriminaci na základě věku).

Cíle týkajícího se **zvyšování povědomí** bylo velkou měrou dosaženo prostřednictvím iniciativ a akcí na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni, které byly zaměřeny častěji na příslušné organizace a skupiny občanské společnosti než na jednotlivce.

Iniciativa generations@school mobilizovala přibližně 480 škol a odhadovaných 27 000 účastníků, zatímco program evropských cen vedl k předložení 1 300 návrhů (včetně většiny akcí v rámci iniciativy generations@school). Do evropské iniciativy „Seniorforce Day“ se zapojilo více než 11 000 účastníků. Tyto iniciativy zajistily, že sdělovací prostředky věnovaly evropskému roku 2012 velkou pozornost a upozorňovaly na úspěchy a pozitivní příklady, na něž bylo poukázáno v rámci evropských cen. Evropský rok 2012 byl často zmiňován v tisku, přičemž bylo zveřejněno 6162 tištěných článků a 3432 internetových článků a odvysíláno bylo 329 pořadů.

Ačkoli internetové stránky EU byly pro zúčastněné subjekty významným zdrojem, přilákaly méně návštěvníků (212 822) než internetové stránky EU pro předchozí evropské roky (400 000 návštěvníků nahlášených v případě evropského roku 2010 a 366 172 návštěvníků u evropského roku 2011). Je však třeba mít na paměti, že devatenáct zemí mělo své vnitrostátní internetové stránky.

Míra zapojení občanů a zástupců zúčastněných subjektů v sociálních médiích byla na úrovni EU omezená, v některých zemích však byla významnější. Ve Španělsku byly například založeny účty na Facebooku a Twitteru s cílem sdílet a šířit informace o evropském roce 2012. V hodnocení Španělska se odhadovalo, že prostřednictvím těchto kanálů bylo osloveno přibližně 700 000 osob.

Evropskému roku 2012 se podařilo **podnítit veřejnou diskuzi** a **podpořit vzájemnou výměnu zkušeností**, pokud jde o témata týkající se aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Významné multiplikační efekty měly zejména zahajovací konference v Kodani a v zúčastněných zemích. V průběhu roku byly ve všech zúčastněných zemích uspořádány četné další dialogy. Velká pozornost byla věnována rovněž šíření osvědčených postupů. Účinným nástrojem ke sdílení informací o úspěších a pozitivních příkladech byla databáze EU. V průběhu roku podpořila vzájemnou výměnu zkušeností řada vnitrostátních a nadnárodních projektů.

Během mnoha veřejných akcí a v řadě projektů byla vyzdvižena potřeba bojovat proti **diskriminaci na základě věku**. V této souvislosti se zdůrazňoval zejména význam lepších příležitostí k aktivnímu stárnutí v zaměstnání.

Evropský rok 2012 skutečně nabídl **rámec pro závazky a konkrétní opatření**. Za významný úspěch lze považovat mobilizaci organizací občanské společnosti, pokud jde o téma evropského roku. Významné bylo rovněž zapojení regionálních a místních samospráv, nedošlo k němu však ve všech zemích.

Evropský rok 2012 podnítil některé země k posílení již existujícího vnitrostátního politického programu v oblasti aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity nebo k vypracování nových strategií. V Rakousku byl například v lednu 2012 zaveden spolkový plán pro starší občany. Ve Španělsku byla přijata bílá kniha. Tato bílá kniha analyzovala hlavní aspekty, které určují kvalitu života starších lidí.

Řada zemí zahájila při příležitosti evropského roku politické programy: Belgie zřídila v listopadu 2012 novou federální poradní radu pro starší osoby; Irsko se rozhodlo, že každá oblast v zemi, která má místní orgán, by měla mít do konce roku 2013 vlastní program na úrovni hrabství vstřícný vůči osobám ve vyšším věku; Polsko přijalo v srpnu 2012 vládní program na roky 2012–2013 týkající se sociálních aktivit starších občanů.

4.2. Jaký je odkaz evropského roku 2012?

V průběhu roku 2012 byla vyvinuta řada nástrojů k tvorbě budoucích politik. Některé úspěšné akce a činnosti byly v roce 2013 zopakovány, například iniciativa „generations@school“ podporovaná na úrovni EU. Pokyny k přípravě lepších politických reakcí na stárnutí byly poskytnuty prostřednictvím hlavních zásad v oblasti aktivního stárnutí, které dne 6. prosince 2012[16] schválili ministři sociálních věcí zemí EU.

Devatenáct hlavních zásad je strukturováno podle jednotlivých témat evropského roku: zaměstnanost, účast ve společnosti a samostatné bydlení. Tyto hlavní zásady jsou určeny členským státům a ostatním příslušným úrovním státní správy a organizacím, které hrají úlohu při dalším zlepšování podmínek pro aktivní stárnutí. Uplatňování těchto hlavních zásad přispěje rovněž k dosažení cílů týkajících se zaměstnanosti a snižování chudoby, které jsou stanoveny ve strategii Evropa 2020, zejména v důsledku skutečnosti, že více lidí je schopno déle pracovat a jejich důchodové nároky jsou vyšší.

Dalším nástrojem na podporu pokračujícího sledování cílů evropského roku 2012 bylo vypracování indexu aktivního stárnutí[17], který byl představen na závěrečné konferenci a který byl během evropského roku vyhotoven v úzké spolupráci s Evropskou hospodářskou komisí OSN (EHK OSN) a Evropským centrem pro sociální politiku a výzkum (ve Vídni). Index aktivního stárnutí měří různé aspekty aktivního stárnutí a pro každou zemi vyčísluje nevyužitý potenciál. Index by měl tvůrcům politik pomoci určit problémy a nevyužitý potenciál, pokud jde o aktivnější zapojení starších osob do hospodářství a společnosti, a měl by umožnit sledování pokroku. Index se dále vyvíjí, aby jej bylo možno aktualizovat na základě nejnovějších údajů a případně vypočítávat rovněž na nižší než celostátní úrovni.

Dne 10. prosince 2012 předložila koalice zúčastněných subjektů v rámci evropského roku 2012 během závěrečné konference k evropskému roku 2012, kterou uspořádalo kyperské předsednictví v Nikósii, revidovaný plán[18]. Plán obsahoval řadu navazujících iniciativ, které mají zachovat dynamiku evropského roku. Jednou z iniciativ je vypracování paktu starostů a primátorů o demografické změně podle vzoru paktu starostů a primátorů v oblasti udržitelné energie[19]. To by poskytlo rámec, který tvůrcům politik na místní a regionální úrovni umožňuje, aby se v reakci na stárnutí zavázali k přijetí nových opatření. Tento cíl týkající se uzavření takovéhoto paktu nyní sleduje evropské inovačního partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí (EIP-AHA) a jeho akční skupiny pro „inovace pro budovy, města a prostředí přátelské ke starším osobám“. [20]

[16] Prohlášení Rady o Evropském roce aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (2012): Další postup, Brusel, 7. prosince 2012.

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc

[19] http://www.covenantofmayors.eu

[20] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

Partnerství EIP-AHA představuje významný příspěvek EU k plnění cílů evropského roku 2012[21]. Evropská komise označila stárnutí obyvatelstva za společenskou výzvu pro všechny evropské země bez rozdílu, kterou zařadila mezi priority Unie inovací, jedné ze stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020. Hlavním cílem partnerství je do roku 2020 zvýšit o dva roky průměrný počet let, která prožijí občané EU ve zdraví. Strategický prováděcí plán této iniciativy stanoví prioritní opatření, jež mají pomoci řešit problém stárnutí prostřednictvím inovací, a zaměřuje se na tři hlavní oblasti: prevenci, péči a léčbu a samostatné bydlení. Činnosti týkající se aktivního stárnutí prováděné v rámci Evropského roku 2012 mohou v širším rámci partnerství EIP-AHA pokračovat, a tím přispívat k plnění cílů strategie Evropa 2020.

5. ZÁVĚRY

V rámci evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity se podařilo mobilizovat řadu vládních i nevládních aktérů. Evropský rok pomohl předložit pozitivnější obraz o stárnutí obyvatelstva vyzdvižením potenciálu starších osob a podporou jejich aktivní účasti ve společnosti a hospodářství.

Mnoho členských států a organizací občanské společnosti využilo evropský rok jako příležitost k vypracování nových iniciativ či k posílení iniciativ stávajících. Činnosti, které se uskutečnily v důsledku evropského roku 2012, prokázaly rostoucí zájem o oblast aktivního stárnutí. Za tímto účelem byla vyvinuta nebo se vyvíjí řada nástrojů, zejména hlavní zásady v oblasti aktivního stárnutí, index aktivního stárnutí a pakt o demografické změně.

Tvůrci politik v členských státech se vyzývají, aby tyto nástroje využívali co nejvíce. EU je bude i nadále podporovat. Tato podpora bude mít podobu politických pokynů, zejména v kontextu evropského semestru, v jehož rámci byla většině členských států určena doporučení týkající se prodloužení profesní dráhy, jakož i nedávná doporučení pro jednotlivé země související s dlouhodobou péčí. Aktivní stárnutí představuje také důležitou oblast sociálních investic, jak bylo zdůrazněno ve sdělení Komise s názvem „Za sociální investice pro růst a soudržnost“[22]. V této souvislosti Komise členské státy vyzvala, aby používaly hlavní zásady v oblasti aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity a index aktivního stárnutí.

Aktivní a zdravé stárnutí je proto jednou z investičních priorit Evropského sociálního fondu (ESF) v programovém období 2014–2020. V rámci široké škály různých programů a finančních nástrojů EU je k dispozici financování projektů na podporu aktivního stárnutí. Jednou z priorit evropského inovačního partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí je sladit tyto programy/nástroje se stanovenými prioritami v oblasti aktivního a zdravého stárnutí a vyhnout se překrývání jednotlivých nástrojů[23].

Pokud jde o pilíř evropského roku 2012, který se týká samostatného bydlení, Komise podpořila Výbor pro sociální ochranu při vypracovávání zprávy o dlouhodobé péči, která byla

[21] Realizace strategického prováděcího plánu pro evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí, COM(2012) 83.

[22] COM(2013) 83 final ze dne 20. února 2013.

[23] COM(2012) 83 final.

zveřejněna v červnu 2014. Zpráva zvážila možnosti odstranění nesouladu mezi nabídkou dlouhodobé péče a poptávkou po této péči prostřednictvím vhodných investic do opatření, která snižují potřebu dlouhodobé péče a zefektivňují její poskytování, mimo jiné prostřednictvím služeb podporovaných technologiemi[24]. Zpráva vycházela rovněž z příkladů od partnerů EIP-AHA. V rámci evropského inovačního partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí pokračuje nadále i činnost týkající se těchto záležitostí, což ukazuje, jak může EU pomoci členským státům s usnadněním výměny osvědčených postupů, prostřednictvím výzkumu a testování nových řešení a podporou technických a sociálních inovací.

Evropský rok 2012 pomocí širokého odvětvového přístupu zahrnujícího řadu zúčastněných stran přispěl k pevnému začlenění aktivního stárnutí do evropských a mnoha vnitrostátních politických programů. Tato dynamika musí být zachována. Silnou mezigenerační solidaritu, která je charakteristická pro evropskou společnost a evropské systémy sociálního zabezpečení, lze v kontextu stárnoucího obyvatelstva a napjatých rozpočtů udržet pouze prosazováním aktivního stárnutí ve všech formách.

[24] Viz výzkumná studie na podporu Výboru pro sociální ochranu ICT-AGE: Long Term Care Strategies for Independent Living of Elderly People (Dlouhodobá strategie péče pro samostatné bydlení starších lidí) vypracovaná Společným výzkumným střediskem Evropské komise IPTS, http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html